

TESSA AFSHAR

In het meedogenloze
Rome starten de Romeinse
Priscilla en de Joodse immigrant
Aquila een nieuwe kerk.

ROMAN

Dochter
van
ROME

Proloog

Met bonzend hart en een rommelende maag van de zenuwen stond Priscilla voor de dichte deur. Ze had al vier keer eerder op deze plek gestaan zonder een stap naar binnen te zetten. Vandaag mocht ze niet omkeren. De tijd was de vijand geworden die ze niet kon overwinnen. Ze moest die drempel over.

De houten latjes tegenover haar moesten vroeger vuurrood zijn geverfd, maar waren lang geleden verschoten tot een bleke roestkleur. Ze hief haar hand om aan te kloppen. Haar vingers trilden en ze balde haar hand tot een vuist. Ze drukte haar voorhoofd tegen de bladderende verf. Ze kon hier niet mee doorgaan.

Ze moest hiermee doorgaan.

Voordat ze weer terug kon deinzen, roffelde ze met haar vuist op het hout. En nog een keer. De derde keer roffelde ze met haar knokkels zo hard tegen de deur dat de huid eraf schaafde. Ze bloedde al voordat ze binnen was.

De deur werd opengedaan door een vrouw met ongekamd grijs haar en elke keer als ze bewoog, schudde de slappe huid onder haar kin mee. 'Ik hoorde je de eerste keer al,' zei ze. 'Je hoeft de deur niet te slopen.' Als een militaire schildwacht versperde ze haar met haar brede lichaam de doorgang en ze week geen duimbreed. 'Wat moet je?'

'Ik kom voor... ' Priscilla staarde een moment met haar mond vol tanden naar haar schoenen. Toen keek ze weer op. 'Voor de dokter.'

De vrouw zei niets, maar nam Priscilla op met kille ogen die de waarde leken te berekenen van haar versleten tunica en

palla, de mantel die ze over haar hoofd en schouders droeg, de fijne oorringen met de kleine amethisten en haar enige andere sieraad, de geschilferde broche van glas en zilver op haar ene schouder. Even dacht Priscilla dat de vrouw haar niet zou binnenlaten. Ze voelde opluchting, onmiddellijk gevolgd door een huivering. Wat moest ze beginnen als de arts weigerde te helpen?

‘Ben je alleen gekomen?’ zei de vrouw.

‘Ja.’

‘Heb je het geld?’

Priscilla zocht naar het portemonneetje halfvol klinkend zilver dat ze onder de linten om haar middel had geknoopt. Met onvaste handen frunnikte ze aan het koordje en ze deed er blijkbaar te lang over naar de zin van de vrouw, want zonder plichtplegingen stak ze haar dikke vingers tussen de linten en maakte korte metten met de knopen. Ze schudde de munten in haar handpalm en telde ze zorgvuldig voordat ze ze terugdeed in het portemonneetje dat ze vervolgens in haar riem stopte. Eindelijk ging ze opzij en liet Priscilla binnen.

De zoete geur van wierook die brandde in een ijzeren komfoor maakte Priscilla duizelig. Ze likte haar droge lippen en liep achter haar gastvrouw aan naar de binnenplaats, waar haar een zitplaats werd gewezen op een vuile bank. Tot haar verrassing ontdekte Priscilla dat ze niet alleen in het smalle atrium zat. Aan de andere kant van de rechthoekige binnenplaats zat nog een jonge vrouw op een bank. Ze was gekleed in een elegante, saffraangele tunica en haar gezicht werd, net als dat van Priscilla, half aan het zicht onttrokken door haar palla.

Priscilla hoorde geen palla te dragen, een kledingstuk dat was voorbehouden aan getrouwde vrouwen. Dat kleine bedrog was noodzakelijk om haar geheim te beschermen.

Op zoek naar afleiding keek Priscilla naar de andere vrouw. Ze kon maar een zweem van haar gezicht zien, maar iets in haar koninklijke houding en het silhouet van haar gezicht

dat zichtbaar was door de sluier kwam Priscilla bekend voor. Hier zat nog iemand die leed onder de gevolgen van één moment van dwaasheid, een lotgenoot in de schande.

Plots klonk in een kamer boven hen gegil en Priscilla schrok op. Het geluid werd gedempt door de afgesloten deur, maar die kon de nood van de vrouw van wie de jammerkreten overgingen in gekerm niet helemaal binnenskamers houden. De adem stokte in Priscilla's keel. Met trillende benen begaf ze zich naar de fontein in het midden van de binnenplaats en leunde tegen de warme, grijze stenen om niet in te storten. Ze stak haar hand in het water en wreef over haar gezicht. Het water, dat net zo warm was als de lucht, voelde plakkerig en zwaar aan haar huid.

Een koele bries zweefde door de brede opening in het plafond naar binnen. Priscilla hief haar hoofd en liet haar gezicht erdoor strelen. De wind blies harder en deed haar tunica om haar benen dansen. Vanuit haar ooghoek zag ze dat de bries de sluier voor het gezicht van haar zwijgende lotgenote te pakken kreeg en optilde tot haar schouders. Haastig trok de vrouw de stof terug. Maar Priscilla had genoeg gezien. Dat gezicht zou ze overal herkend hebben.

'Antonia,' fluisterde ze geschokt. 'Antonia!' zei ze nog eens, luider nu, en ze stak haar arm groetend op.

Antonia wendde haar gezicht af en negeerde Priscilla.

Priscilla kromp in elkaar en liet haar arm zakken. Niet dat ze het de jonge vrouw kwalijk nam. Dit was geen plaats om herkend te worden. Zeker niet als je het ongetrouwde nichtje van keizer Claudius was.

Priscilla kon niet zeggen dat het meisje een vriendin was. Ze kenden elkaar amper. Toen haar vader nog had geleefd, had hij zich soms verwaardigd Priscilla mee te nemen naar bijeenkomsten die gehouden werden door het adeldom van Rome. Daar was ze Antonia twee of drie keer tegengekomen. Ook toen was Priscilla te onbelangrijk geweest om meer waard te zijn dan een formele begroeting. Maar het unieke

profiel van de vrouw was moeilijk te vergeten.

Met hangende schouders keerde Priscilla terug naar de vuile bank en ging met haar rug tegen de muur zitten. Ze vroeg zich af welk ongeluk Antonia naar dit huis van pijn had gebracht. Elke man wilde toch stellig zo'n mooie vrouw met zulke goede connecties als echtgenote? Een vrouw zoals zijzelf niet was.

Ze dacht aan de eerste keer dat ze Appius had gezien, met zijn donkere haar en charmante glimlach, terwijl hij op papyrus tekende. Hij had Priscilla met zijn ogen opgeslokt, en met een gulzigheid alsof ze een rijpe pruim was.

Na de dood van haar vader twee jaar eerder was ze beroofd geweest van sociaal contact en gezelligheid, en ze had zich voorgenomen te genieten van ieder moment van het feest waar ze van haar broer naartoe had gemogen. Ze zou zich het plezier door deze medegast, van wie ze toen niet eens de naam had geweten, in zo'n zeldzame gelegenheid niet laten afnemen.

'Wat doe je?' had ze gevraagd, en ze had zich ongemakkelijk gevoeld door zijn intense blik.

'Ik teken het mooiste schepsel dat ik ooit heb gezien.'

Priscilla had met haar ogen gerold en haar best gedaan om hem te negeren. Uiteindelijk kon ze zijn speurende blik niet meer verdragen. Ze was naar hem toe gegaan en had over zijn schouder naar zijn kunstwerk gekeken. Ze was in lachen uitgebarsten toen ze zag wat zijn tekening voorstelde.

'Dat is een vogel,' zei ze.

'Het is een zwaan,' preciseerde hij hoorbaar gekwetst. 'Een glorieuze zwaan.'

Hij had een mooie zwaan getekend, dat moest ze hem nageven. Zijn houding was majestueus, de lange hals naar de kijker toe gedraaid, de snavel stak fel af tegen de zwarte tekening op de kop.

'Je bent te mooi om te vangen in een menselijke gedaante.'

Priscilla had haar lippen op elkaar geperst alsof ze mis-

noegd was. Maar haar hart was sneller gaan kloppen en ze had gebloed. ‘Wat is dat?’ had ze gevraagd, terwijl ze wees naar het scharlakenrode kroontje op de kop van de zwaan.

Hij streek met een vinger langs een rode krul die op haar schouder rustte en zei: ‘Je hebt prachtig haar. Mooier heb ik nooit gezien. Het is schitterender dan alle kronen die de godin Hera ooit heeft gedragen.’

Priscilla was haar hele leven geplaagd met haar rode haar en zijn lof steeg haar naar het hoofd, zoals wijn dat deed.

‘Ik ben Appius,’ had hij gezegd, terwijl hij zijn hoofd boog. ‘Prisca.’

‘Familie van de beroemde generaal?’

Hij was scherp genoeg om de associatie met haar naam op te pikken. ‘Generaal Priscus was mijn vader,’ had ze erkend, zonder erbij te vertellen dat haar moeder maar een slavin was geweest die de generaal had meegevoerd uit Germania. Hij was getrouwd met de roodharige, betoverende vrouw die hem geen goud of belangrijke connecties had gebracht. Die had hij al via zijn eigen stamboom en van zijn eerste echtgenote, die hem plichtsgetrouw een zoon en erfgenaam had geschonken. Ze was gestorven bij de bevalling van de tweede.

Wat zou haar vader zeggen als hij haar nu kon zien? Hij zou haar op straat gooien. Haar polsen doorsnijden met zijn eigen mes. Alles zou beter zijn dan deze schande. Allemaal vanwege een man die een gekke tekening van een zwaan had gemaakt.

Toen ze Appius een paar weken geleden na een wanhopige zoektocht eindelijk weer had gevonden, had hij opnieuw een zwaan getekend. Die leek precies op de zwaan die hij voor haar had getekend, maar deze had hij een gouden kroontje gegeven, net als de jonge vrouw die hem waarschijnlijk had geïnspireerd. Sprakeloos had Priscilla de tekening die hij van haar had gemaakt, en die ze altijd bij zich droeg als een kostbare liefdesbrief, in de schoot van het meisje laten

vallen. ‘Het is het enige wat hij kan tekenen,’ had ze gezegd, in de hoop een andere vrouw het verdriet van zijn ontrouw te besparen.

Boven werd een deur dichtgegooid en Priscilla zag dat de oude gastvrouw een vrouw naar buiten leidde. Ze huilde, sidderde en wankelde, haar stappen waren onvast. De gastvrouw moest de fragiele patiënte bijna de trap af dragen.

‘Ga hier zitten,’ beval ze. ‘Ik zal je iets geven om je buik tot bedaren te brengen.’ Ze duwde de vrouw plompverloren op een bank en verdween door een smalle gang.

Het was eigenlijk geen vrouw, zag Priscilla toen ze een glimp opving van het ronde gezichtje. Het was amper meer dan een kind.

Er zaten grote vlekken in de tunica van het meisje. Priscilla slikte toen ze besepte dat het bloed was. Hoe moest zo’n jong meisje deze nachtmerrie overleven? Zonder na te denken sprong Priscilla op en liep naar het meisje toe. ‘Het komt wel goed,’ zei ze. Ze knielde neer bij de bank en streek over het dunne haar, dat nat was van het zweet. ‘Het komt goed met je.’ Ze zei het zonder zeker te weten of het waar was. Kon dit kind in het lichaam van een vrouw uit dit ogenblik oprijzen en op een dag weer heel zijn?

Het meisje stortte zich in Priscilla’s armen en jammerde. ‘Het doet zo’n pijn!’

Priscilla wiegde haar. ‘Het gaat voorbij. Leun maar op mij. Het gaat gauw over.’ Ze hoopte dat het geen loze belofte was.

De gastvrouw kwam terug met een aardenwerken beker en een versleten deken. Die gaf ze allebei aan Priscilla. ‘Laat haar dit opdrinken,’ zei ze bruusk, en toen liep ze naar de andere kant van de binnenplaats. ‘Volgende,’ zei ze tegen Antonia zonder het geringste spoor van warmte in haar stem.

Zonder aarzelen stond Antonia op en ze liep zwijgend achter de vrouw aan. Priscilla keek haar na terwijl ze de trap op liep, tot ze in de kamer van de dokter verdween. Ze moest wel bewondering hebben voor Antonia’s kalmte, haar

opgerichte houding, alsof ze de baden bezocht in plaats van zich over te geven aan de slachting van een arts. Noch het vooruitzicht van de pijn, noch de kwelling van het verlies leek enige invloed op haar te hebben. Kon Priscilla onder deze omstandigheden maar van half zo veel waardigheid blijk geven.

Ze concentreerde zich weer op het kind dat nog steeds slap tegen haar aan hing. 'Kom, lieverd. Drink eens uit deze beker. Dan zul je je beter voelen.'

Het meisje nam voorzichtig een slokje en trok een gezicht.

'Helemaal opdrinken,' zei Priscilla en ze hield de beker een beetje schuin.

Ze gehoorzaamde en toen de laatste slok op was, begon ze te hoesten. Priscilla's maag draaide om van de geur van het drankje, die nog in de beker hing. Geen wonder dat het kind had gekokhalsd. Priscilla ging naast het meisje op de bank zitten en wikkelde de deken om het magere lijf. Even later dommelde het kind in en ze bleef zich aan Priscilla vastklampen terwijl ze wegzonk in rusteloze dromen.

De tijd verstreek als een wolk op een windstille dag, met kwellende traagheid. In het vertrek boven werd niet gegild. Wat Antonia ook doorstond, ze droeg het in stilte. Het gewicht van die stilte was verpletterend. Priscilla probeerde zich voor te stellen wat de handen van de arts op dit moment deden. Opnieuw overwoog ze de verschoten rode deur uit te rennen. Weg te rennen en nooit meer terug te komen.

En wat dan? Na de dood van haar vader was haar broer de enige erfgenaam van het fortuin van de generaal. Volero Priscus had het hun vader nooit vergeven dat die de nagedachtenis van zijn nobele moeder had bezoedeld door haar te vervangen door een onwetende slavin uit Magna Germania. Nooit vergeven dat hij de slavin had bedekt met fijne zijde en linnen en een kind bij haar had verwekt.

Dat kind was een oude wond die Volero niet kon genezen, een doorn in zijn oog, geen familie. Zodra hun vader was

gestorven, had hij de huisonderwijzer die de generaal voor Priscilla in dienst had genomen eruit gegooid, haar beroofd van haar wekelijkse toelage en haar status gereduceerd tot amper boven die van de slaven in de huishouding.

De minachting van haar broer kon bij de geringste aanleiding in wreedheid veranderen. Als hij haar geheim ontdekte, dreef haar dode lichaam spoedig mee met de vuile stroming van de Tiber.

Het was de Tiber of de kamer boven aan de trap. Meer keuzes had ze niet.

Haar trouwe slavin Lollia, die sinds haar geboorte voor haar had gezorgd, had haar onwetend de informatie gegeven die ze nodig had om deze plaats te vinden. Ze had verteld over een vriendin van haar die in de huishouding van Cassius werkte. Die vriendin, had Lollia gezegd, had haar mevrouw meer dan eens bij deze zelfde arts afgeleverd. Lollia had het gezegd om Priscilla ervan te verzekeren dat ze niet bepaald het eerste Romeinse meisje van goede familie was dat zich in zo'n lastig parket bevond. Antonia's aanwezigheid leek dat idee te bevestigen.

Maar Lollia, die er met haar half-Joodse afkomst strikte morele principes op nahield, had nooit willen suggereren dat Priscilla zelf gebruik moest maken van de diensten van de arts. Ze had haar alleen willen troosten in haar wanhoop. Uiteindelijk was Priscilla in het geheim naar dit huis gegaan. Het was niet nodig om Lollia nog ongeruster te maken.

Boven knalde de deur van de kamer met een daverende klap open. Priscilla schrok op en verstevigde haar greep op het jonge meisje dat in haar armen rustte. Toen Antonia verscheen, wilde de gastvrouw haar arm vastpakken om haar de trap af te helpen. Met een driftige beweging schudde Antonia haar af. Ze wankelde even en legde een vlakke hand tegen de muur om steun te zoeken. Haar gezicht, wit als marmer, was zonder uitdrukking. Ze haalde diep adem, richtte zich op en begon de trap af te dalen. Ze kwam langzaam, maar

waardig vooruit. Eerder als een soeverein persoon dan als een zondaar.

Er was iets vervaarlijks in de onverbiddelijkheid die haar houding kenmerkte. Alsof ze zich door niets in de weg zou laten staan. Ze liep langs Priscilla heen naar de deur.

‘Antonia,’ fluisterde Priscilla. ‘Was het vreselijk?’ Haar stem brak.

‘Doe niet zo achterlijk. Het is een doktersbezoek als alle andere. En als je nog één keer mijn naam zegt, sla ik je zo hard dat je de diensten van de dokter niet meer nodig hebt.’

Antonia bleef niet om het stinkende drankje op te drinken of enigszins te herstellen van de ijzeren haken en messen van de arts. Ze liep door, pauzeerde maar een moment om de zware deur open te trekken en verdween toen de straat op.

‘Jouw beurt,’ zei de vrouw met het grijze haar. Ze torende boven Priscilla uit en de huid onder haar kin schudde heen en weer zoals een bootzeil in de wind dat soms ook doet.

1

Vier jaar later

Aquila kromp in elkaar toen de onontkoombare stank van rioolwater en rottend afval in zijn neus drong. Hij was nog maar twee dagen in Rome en had al veel architecturale wonderen gezien die de bezoeker versteld deden staan: weelderige gebouwen met ingewikkelde mozaïeken, geplaveide wegen zo glad als een kinderhuidje, ingenieuze aquaducten en een schitterende reeks winkels, zuilengangen en sportzalen. Maar ondanks alle glorie waren er in Rome weinig plaatsen waar het niet stonk.

Voorzichtig liep hij achter zijn oom aan langs de kraam van een vishandelaar en een taveerne, waarbij hij een stel bedelaars ontweek. Aquila had nog nooit zo veel mensen op één plaats gezien. Ze zeiden dat er een miljoen mensen in Rome woonden. De grootte van zo'n getal kon zijn verstand niet bevatten. 's Nachts kroop hij in bed en trok zijn kussen over zijn hoofd om het lawaai van karren en wagens buiten te sluiten, want tussen zonsondergang en zonsopgang werd het nog drukker. Rome sliep nooit.

Zijn oom Benyamin, die de stad meerdere keren had bezocht en de met stenen geplaveide avenues en bochtige stegen al een beetje kende, ging voorop. Ze zouden Rufus ontmoeten bij de ingang van de Campi-synagoge, die in de noordwesthoek van de stad stond.

Twintig minuten geleden hadden ze hun kamers in de stampvolle wijk bij de Via Appia verlaten. Ze hadden het oude gedeelte van de stad betreden en liepen nu om het

Circus Maximus heen. Aquila bekeek het Circus, het beroemdste stadion voor wagenrennen ter wereld. Het was vandaag verlaten, op een paar slaven na die paardenmest van de renbaan ruimden.

Benyamin ging Aquila voor door een wirwar van smalle straten. Hij bleef even stilstaan om rond te kijken voordat hij vastberaden rechtsaf sloeg. Na nog een paar bochten bleef hij weer stilstaan.

‘Bent u verdwaald, oom?’ Aquila verborg een lach.

‘Natuurlijk niet. Ik wil me alleen even oriënteren.’

‘Ik vraag het maar, want we zijn hier al drie keer langs gekomen. Sommige mensen zouden dan zeggen dat je verdwaald bent. Maar ik niet uiteraard.’

‘Uiteraard niet.’ Benyamin keek hem scherp aan. ‘Jij bent natuurlijk heel wijs. In je eigen ogen.’

Aquila grijnsde. ‘Nou, die ogen zien dat de Via Tecta eraan komt op links. En was u daar niet naar op zoek?’ Hij wees naar de avenue waarvan de toegang aan het zicht was onttrokken door verscheidene boomstammen. Benyamin was aanzienlijk kleiner en had het niet gezien.

‘Inderdaad. Waarom heb je dat niet eerder gezegd?’

De Via Tecta liep parallel aan de rivier. Aquila nam onder het lopen de voorname gebouwen in zich op: theaters, baden en openbare monumenten. Voor even vergat hij dat het sabbat was, vergat hij dat een dierbare vriend hun komst afwachtte en hij hield zijn pas in om zijn omgeving te bekijken.

‘Die staan er ook nog wel als we terugkomen,’ riep Benyamin over zijn schouder en Aquila haastte zich achter hem aan. Ze begaven zich verder naar het noorden tot ze aankwamen bij de Via Flaminia en zich een weg baanden door een smalle steeg naar de Tiber.

Voor een bescheiden rechthoekig bouwwerk zag Aquila Rufus staan. Hij leunde tegen de muur, kennelijk te ongeduldig om binnen hun komst af te wachten. Hij opende verwelkomend zijn armen, zodra hij hen in het oog kreeg,

en toen hij glimlachte, glinsterden zijn tanden.

Benyamin omhelsde hem. 'Lang niet gezien, vriend.'

'Ik ben blij dat je er eindelijk bent,' zei Rufus. 'Nu hoef ik geen moeite meer te doen om je brieven te lezen. Ik kan dat gekriebel van je nooit ontcijferen. Ik was ervan overtuigd dat ik in je vorige brief had gelezen dat je je baard had verkocht. Maar ik zie dat hij nog aan je gezicht zit.'

Benyamin lachte en streekte de lange, volle bos haar aan zijn kin. 'Gelukkig had je het mis. Het heeft me jaren zorgvuldig verzorgen gekost om zo knap te worden.' Hij wees naar Aquila, die zwijgend naast hem stond. 'Je kent mijn neefje nog wel.'

Het was meer dan tien jaar geleden dat Aquila Rufus had gezien, de zoon van Simon van Cyrene. Je kon niet naar hem kijken zonder te denken aan het uitzonderlijke feit dat de vader van deze man het kruis van de Heere had gedragen.

De tijd had geen sporen op Rufus nagelaten. Zijn lichtbruine huid was nog vrij van rimpels, zijn krullen waren zwart als inkt. Zijn jeugdige glimlach was stralend als een zonnige dag.

'Nee!' zei hij, en hij trok een zware wenkbrauw op. 'Dat kan toch Aquila niet zijn. Deze knappe, gespierde kerel? De Aquila die ik me herinner, kwam maar tot hier.' Hij hield zijn hand bij zijn borst.

Aquila grijnsde. 'Die spieren zijn het resultaat van te veel hard werken. Oom Benyamin toont geen genade.'

Even zwegen ze allemaal en de anderen dachten ongetwijfeld ook aan de reden waarom de oudste zoon van een rijke koopman was gereduceerd tot een man met eelt op zijn handen.

Rufus verbrak de pijnlijke stilte. 'Nou, je bent niet te groot voor mij. Kom hier, jongen.' Hij sloot Aquila in zijn enorme armen en hield hem vast met de liefde van een vader.

Aquila voelde een onverwachte golf van emotie en knipperde met zijn ogen. Het was jaren geleden dat iemand

anders dan oom Benyamin hem zo openlijk genegenheid had betoond.

‘Zullen we naar binnen gaan?’ zei Benyamin, die in zijn handen wreef. ‘Ik hunker ernaar om het Woord van God te horen.’

De synagoge was een bouwwerk van één verdieping met een houten, hemelsblauw geverfde deur. Aquila had veel kostbaardere en elegantere synagogen gezien in zijn thuisprovincie Pontus, waar een grote gemeenschap van Joodse mensen eeuwenlang in relatieve veiligheid had gewoond.

Verscheidene rijen gipsen banken strekten zich uit langs drie kanten van de rechthoekige zaal. In het midden van de westelijke muur was een eenvoudige thoraschrijn genesteld, een boognis die de heilige Schriftrollen bevatte. De hoge papyruscilinder was met de voorkant naar de gemeente gekeerd en zijn gedetailleerde ornamenten was de enige echte luxe die het gebouw rijk was. Door een raampje ving Aquila een glimp op van een binnenplaats, die groen zag door de kruiden en bloembedden. Daarachter zag hij de omtrek van een ander gebouw, kleiner dan het gebedshuis. Er was geen sprake van luxe, maar alles sprak van zorgvuldig onderhoud. De synagoge van Campi was schoon en in goede staat, hij was kennelijk geliefd door de gemeente.

Mannen en vrouwen zaten er bij elkaar, hoewel één groep vrouwen zich op de laatste bank achterin had verzameld. Hij vermoedde dat daar de godvrezenden zaten, zij die niet van Joodse afkomst waren, maar wel in God geloofden.

‘Daar is mijn moeder,’ zei Rufus, die hen meetrok naar de zitplaatsen op de voorste rij. ‘Ze popelt om je te zien.’

Mary had dezelfde volle lippen als Rufus en witte krullen die onder haar palla uit piepten. Haar ogen bleven op Aquila rusten en ze glimlachte vriendelijk.

‘Welkom, broeders.’ Ze lispelde licht, waardoor haar woorden zachter klonken. ‘Ik hoop dat jullie trek hebben.’ Ze sprak *koine*, hellenistisch Grieks, de taal van de arbeiders-

klasse in het Romeinse Rijk, en de taal die de volken van vele landen tezamen bracht. Zelfs de hellenistische Joden die zich over de landen van de wereld hadden verspreid, spraken geen Hebreeuws met elkaar, maar Grieks.

‘Ik hoorde van Simons heengaan,’ zei Benyamin. ‘God zij u genadig.’

Negen maanden eerder waren zijn vrienden en familie opgeschrikt door Simons onverwachte dood. Op een avond was hij op de gewone tijd naar bed gegaan en voordat de zon was opgekomen, had hij zonder enige aanduiding het tijdelijke voor het eeuwige verwisseld.

Zijn oudste zoon Alexander had het huis en het familiebedrijf in Cyrene geërfd, terwijl Rufus naar Rome was gekomen om hun handel uit te breiden. Mary had besloten met Rufus mee te gaan naar Italia.

‘Dank je, Benyamin.’ Ze wendde zich tot Aquila. ‘En is dit je neefje?’

‘Aquila, de zoon van mijn oudste broer.’

Aquila kromp in elkaar bij die woorden en probeerde te blijven glimlachen. ‘Was,’ zei hij, omdat hij niet kon leven met de halve leugen.

Mary legde haar hand een ogenblik op zijn schouder. ‘Hij is nog steeds je vader en dat zal hij altijd blijven. Daar kunnen woorden en wettelijke documenten niets aan veranderen.’

Aquila sloeg zijn ogen neer en verbleekte. Dus Mary wist al van zijn vaders besluit. Zijn schande was bekend geworden. Zijn vader had hem verstoten, opzijgezet ten gunste van zijn jongere broer. In de kleine christelijke wereld werden verhalen snel verspreid. Zelfs over grenzen en continenten heen.

Rufus sloeg een arm om Aquila’s schouders. ‘In dit gezelschap is dat een ereteken. Maar je hemelse Vader schept behagen in je. Er is moed voor nodig om stand te houden. Kracht om alles te verliezen en vast te houden aan de waarheid.’ Hij draaide zich half om toen een man naar de thoraschrijn liep. ‘Aha. We gaan beginnen. Laten we gaan zitten.’

Aquila ademde uit. Hij kende deze mensen amper en toch was zijn vernedering hier bekend. Die volgde hem overal, de pijn van zijn wonde. Het weten dat hij een verschoppeling was. Ongewenst door zijn eigen familie.

De vertrouwde liturgie kalmeerde Aquila's gekwetste hart. Hij concentreerde zich op het openingsgebed en beantwoordde het op de juiste manier. Zijn stem mengde zich met de stemmen van andere mannen en vrouwen, met of zonder accent, toen hij het *Sjema* opzegde, de woorden die hen aan elkaar verbonden: 'Luister, Israël! De HEERE, onze God, de HEERE is één!'

Hij luisterde toen de lezers eerbiedig de thorarol afrolde, zeven passages uit de Wet, gevolgd door een uit de Profeten. Daarna werd het Hebreeuws vertaald in het Grieks.

Omdat Aquila vloeiend Hebreeuws sprak, dwaalde zijn aandacht af toen de vertaling begon. Zijn ogen dwaalden door de zaal en hij bestudeerde de gezichten van de synagogebezoekers. Zijn blik bleef rusten op een jonge vrouw in de rij van de godvrezenden. Haar glanzende kastanjebruine haar viel op te midden van alle donkerharige mensen. Ze was niet Hebreeuws, maar zag er ook niet Romeins uit. Haar huid was licht, haar ogen verrassend blauw, zelfs vanuit de verte niet te missen. Ze had hoge jukbeenderen en hoekige, boeiende trekken. Hij had zeker mooiere vrouwen gezien. Maar weinigen hadden zijn aandacht kunnen vasthouden zoals deze deed.

Er was iets verstilds in haar gezicht, met diepe eerbied luisterde ze naar de woorden van de Wet die hij meeslepend vond. De vertaler was nu aangekomen bij de Profeten en vertaalde de teksten uit Jesaja: 'Denk niet aan de dingen van vroeger, let niet op de dingen van het verleden. Zie, Ik maak iets nieuws. Nu zal het ontkiemen. Zult u dat niet weten? Ja, Ik zal een weg aanleggen in de woestijn, rivieren in de wildernis.'

Met iets van verwondering zag hij dat haar ogen zich met

tranen vulden. Ze dronk het Woord in alsof het het leven was.

Niet veel mensen kwamen de synagoge binnen met een intens verlangen zoals zij leek te hebben. Esther in elk geval niet. Het intrigeerde Aquila dat een buitenlandse zo in de ban was van de Schrift.

Hij dwong zichzelf net om zich op de dienst concentreren toen een van de mannen in de gemeente opstond om de boodschap van de dag te geven. Maar zelfs terwijl Aquila luisterde, keerden zijn gedachten terug naar de niet-Joodse vrouw.

Ze was ongetrouwd, dat leidde hij af aan de afwezigheid van de palla en doordat ze die niet droeg, zag hij dat haar kastanjebruine lokken over haar schouders en rug golfd. Hij vroeg zich af wat haar naar deze Hebreeuwse geloofsgemeenschap had getrokken.

Toen slaakte hij een diepe, geërgerde zucht. Hij had zich weer laten afleiden en hij was niet naar Rome gekomen om naar buitenlanders te lonken. Hij was hier om een nieuw leven te beginnen. Om te groeien in zijn geloof en een waarheid die als een vuur in zijn binnenste brandde te verspreiden. Buitenlandse vrouwen met rood haar pasten niet in dat plan.

Uit hun liefde wordt een nieuwe kerk geboren

Rome, de eerste eeuw na Christus.

Wanneer de dochter van een prominente Romeinse generaal en een onterfde Joodse immigrant elkaar ontmoeten, hebben ze nog geen idee dat ze een van de meest invloedrijke koppels van de vroege kerk zullen gaan vormen. De liefde tussen Priscilla en Aquila bloeit op, en samen bouwen ze aan een gemeenschap van gelovigen.

Maar moord en verraad blijven hen achtervolgen.

Wanneer ze uit hun huis worden gejaagd door een wispelturige keizer, schakelen ze de hulp in van de ongewone rabbi Paulus. Zullen ze er samen in slagen om verlossing te brengen in het heetst van de strijd?

Tessa Afshar laat de begintijd van het christendom tot leven komen in deze wervelende roman vol romantiek en intrige.

Tessa Afshar groeide als moslima op in Iran. Ze ging naar een kostschool in Engeland en verhuisde daarna naar de Verenigde Staten, waar ze zich bekeerde tot het christendom. Alles wat ze sindsdien heeft ontdekt over God en Zijn liefde, geeft ze via haar romans door aan anderen.

NUR 302

ISBN 978 90 297 3006 8

9 789029 730068

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT